

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва
Кафедра дошкільної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Планування та організація роботи
з дітьми з особливими освітніми потребами**

Освітня програма «Дошкільна та початкова освіта»
Спеціальність 012 Дошкільна освіта
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “28” серпня 2019 р.

Черкаси 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація.
2. Анотація до курсу.
3. Мета та цілі курсу.
4. Результати навчання (компетентності).
5. Організація навчання курсу.
6. Система оцінювання курсу.
7. Політика курсу.
8. Рекомендована література.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи корекційної педагогіки
Викладач(-і)	Чичук Антоніна Петрівна
Контактний телефон викладача	0995425995
E-mail викладача	toniabida@gmail.com
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота, контрольна робота, екзамен
Обсяг дисципліни	90
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://doshkilly.at.ua/
Консультації	Консультації проводяться щопонеділка з 16.00 до 17.30 в ауд. 259. Онлайн консультації можуть бути організовані за бажанням студентів з використанням Viber (+380635969715)
2. Анотація до курсу	
<p>У національній доктрині розвитку освіти в Україні у XXI столітті вказується на актуальність особистісної орієнтації освіти; створення рівних можливостей для дітей у здобутті якісної освіти; забезпечення варіативності здобуття дошкільної освіти відповідно до здібностей та індивідуальних можливостей. Рівний доступ до навчання усіх дітей з урахуванням різних освітніх потреб та індивідуальних можливостей і спільне навчання, включаючи організацію спільних навчальних занять, виховних заходів і дозвілля забезпечується у інклюзивній освіті. Завдяки інклюзії знижується ізоляція та відчуження дитини з особливими потребами від дитячого колективу.</p> <p>Однак впровадження інклюзії в освітній простір створює проблеми підготовки висококваліфікованих професійно компетентних майбутніх фахівців дошкільної освіти до соціально-педагогічної діяльності в умовах інклюзивного навчання. Тому, актуальним завданням професійної освіти є оновлення змісту підготовки вихователів дитячих садків до майбутньої педагогічної діяльності.</p> <p>«Планування та організація роботи з дітьми з особливими освітніми потребами» як навчальна дисципліна:</p> <ul style="list-style-type: none">- ґрунтується на вивченні студентами основ інклюзії та особливостей її впровадження в Україні;- інтегрується та закладає основи вивчення здобувачами вищої освіти педагогічної творчості, педагогічних технологій, різнофахових методик	

викладання що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь, застосування знань з основ інклюзивної освіти, що мають місце у сучасній освітній системі, в процесі подальшого навчання та професійної діяльності;

- закладає основи психолого-педагогічної діагностики, моніторингу перебігу розвитку, контролю за ефективністю застосування форм і методів навчально-виховної роботи, спрямованих на розвиток здібностей та якостей особистості у дітей із особливими потребами;
- закладає фундамент для подальшого засвоєння ними знань та вмінь з циклу дисциплін професійної та практичної підготовки.

3. Мета та цілі курсу

Метою викладання навчальної дисципліни є системне засвоєння філософських, нормативно-правових та організаційних основ інклюзивної освіти.

Цілями вивчення навчальної дисципліни є систематизація знань здобувачів вищої освіти щодо основних положень інклюзивної освіти; ознайомлення із генезисом науково-теоретичних підходів до проблеми включення дітей дошкільного віку з різними нозологіями до загальноосвітнього простору; світовим досвідом впровадження інклюзії, проблемами освіти дітей з особливими освітніми потребами в Україні; розгляд принципів інклюзивної освіти та стратегіями їх впровадження у освітньо-виховний процес ЗДО; вивчення особливостей педагогічної діяльності вихователя в процесі роботи з дітьми із різними видами нозологій; формування у здобувачів вищої освіти уявлень про побудову стратегій взаємодії з батьками вихованців та спеціалістами; формування уявлень щодо професійно важливих властивостей особистості педагога в системі інклюзивної освіти.

4. Результати навчання (компетентності).

Загальні компетентності:

- КЗ-1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- КЗ-2. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- КЗ-3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- КЗ-4. Здатність генерувати нові ідеї.
- КЗ-5. Здатність працювати в команді.
- КЗ-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

- КС-4. Здатність організовувати освітній процес у дошкільних навчальних закладах з використанням сучасних, науково-обґрунтованих, традиційних та інноваційних засобів, методів, прийомів, технологій.
- КС-14. Здатність брати участь у створенні, координації та реалізації комплексних міжвідомчих програм для підвищення управління якістю освіти, в тому числі для осіб з особливими освітніми потребами.
- КС-15. Здатність до професійного самовдосконалення: професійна самоосвіта, особистісне зростання, проектування подальших особистих освітньо-професійних траєкторій.

Додаткові компетентності:

- КД-1. Дослідницька.
- КД-2. Проектувальна.
- КД-3. Організаційна.
- КД-4. Предметна.
- КД-5. Культурологічна.
- КД-6. Інформаційна.
- КД-7. Продуктивна.
- КД-8. Автономізаційна.

Програмні результати навчання:

<p>1. Знати сучасні концепції, завдання, зміст, методи, організаційні форми і засоби дошкільної та початкової освіти; особливості та інструментарій психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу; методи діагностики та корекції психофізичного розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку; види і зміст контролю за його перебігом.</p> <p>2. Володіти знаннями про організацію наукової, методичної та навчальної діяльності викладача вищої школи, вихователя дошкільного навчального закладу та вчителя початкової школи; уміннями організовувати самостійну та науково-пошукову роботу студентів, навчально-пізнавальну та виховну діяльність дітей дошкільного та молодшого шкільного віку та студентів вищих навчальних закладів.</p>					
5. Організація навчання курсу.					
Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			14		
семінарські заняття / практичні / лабораторні			16		
самостійна робота			60		
Загальна кількість годин					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний / Вибірковий	
третій	Дошкільна освіта	2		Цикл загальної підготовки. Дисципліни за вибором студента	
<i>Тема, план</i>	<i>Форма заняття</i>	<i>Літера тура</i>	<i>Завдання, год</i>	<i>Вага оцінки</i>	<i>Термін виконання</i>
Модуль 1. Методологічні та законодавчо-нормативні засади інклюзивної освіти. Тема 1. Інклюзивна освіта в Новій українській школі: сутність, головні завдання і принципи.	Вступна лекція з елементами дискусії, лекція-презентація, практичне заняття	[1], [5], [6], [8], [9], [10], [11], [28], [29]	Заповнить таблицю: «Основні ознаки сегрегативного та інклюзивного навчання». Окреслити зміст інтегрованого та інклюзивного навчання (усне повідомлення). Опрацювати нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти України (тезово) (8 год.)	Макс. оцінка – 5 Макс. оцінка – 2 Макс. оцінка - 1	Два тижні
Тема 2. Зарубіжний досвід упровадження інклюзивної освіти	Практичне заняття з елементами відео та презентацій	Електронні джерела в мережі Інтернет (за	Підготуйте реферативне повідомлення з презентацією (8-10 слайдів) на тему «Інклюзивна	Макс. оцінка - 5	Один тиждень

		вибором студента)	освіта в.....» (Швеції, Італії, США, Канаді, Бельгії і т.п. – країна за вибором студента) (8 год)		
Тема 3. Особливості впровадження інклюзивного початкового навчання в українських школах	Проблемна лекція, практичне заняття	[2], [4], [7], [12], [13], [14], [15]	Користуючись нормативно-правовою базою на сайті МОН України з проблем інклюзії, виписати методичні рекомендації щодо організації інклюзивного навчання в Україні; визначити сутність спеціальної та інклюзивної освіти, перспективи їх розвитку в країні. Підготуйтеся до дискусії на тему «Позитивні й негативні моменти в інклюзивній освіті» (8 год)	Макс. оцінка - 2	Два тижні
Тема 4. Технологія особистісно зорієнтованого навчання в інклюзивному класі	Практичне заняття	[1], [2], [20], [41]	Підготуйте доповідь на тему: “Педагог інклюзивної школи: десять кроків до вдосконалення». Дослідіть відмінність термінологічних трактувань: «аномальні діти» – «діти з особливими освітніми потребами» та	Макс. оцінка – 4 Макс. оцінка - 1	Один тиждень

			підготуйтеся до обговорення (6 год)		
Модуль 2. Інклюзивна освіта – від основ до практики Тема 1. Організація педагогічного процесу в інклюзивному класі .	Практичне заняття	[2], [3], [15], [13], [46]	Складіть карту знань «Бар'єри в розвитку професійного співробітництва та шляхи їх подолання». Підготувати реферативні повідомлення щодо ефективного використання фізичного інклюзивного середовища в школах зарубіжних країн (10 год)	Макс. оцінка – 3 Макс. оцінка - 2	Один тиждень
Тема 2. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання	Інтерактивна лекція, практичне заняття	[2], [3], [4], [16]	Спроектуйте орієнтовний зміст корекційно-розвивальної роботи з «особливими» учнями (за нозологіями на власний вибір). Самостійно перегляньте запропоновані художні фільми з проблем інклюзії та підготуйтеся до їх обговорення у групі (10 год.)	Макс. оцінка – 3 Макс. оцінка - 2	Один тиждень
Тема 3. Особливості роботи асистента вчителя в класі з інклюзивним навчанням	Практичне заняття	[2], [7], [12], [13], [42]	Підготуйте усне повідомлення на тему: «Нормативні документи, що регулюють діяльність асистента вчителя в інклюзивному класі». (6 год)	Макс. оцінка - 5	Один тиждень

Тема 4. Індивідуальне та стандартизоване оцінювання в інклюзивному процесі. Управління ЗСО з інклюзивним навчанням	Лекція-презентація, практичні заняття	[1], [2], [26], [27]	Приклади успішної практики залучення дітей з особливими освітніми потребами до інклюзивних шкіл («Case study»). Спроектуйте орієнтовну модель управління ЗСО з інклюзивним навчанням та презентуйте її (робота в парах) (4 год.)	Макс. оцінка – 5 Макс. оцінка - 5	Один тиждень
---	---------------------------------------	----------------------	---	--	--------------

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	На практичних заняттях (сумарно) студент може максимально набрати 50 балів, включаючи результати самостійної роботи. За контрольну роботу – максимально 10 балів. За екзамен – максимально 40 балів (з яких – 10 балів за тестове завдання). Таким чином, підсумкова оцінка – максимум 100 балів.
Вимоги до письмової (контрольної чи екзаменаційної) роботи	Підсумкова робота, яка проводиться у письмовій формі, повинна містити конкретні і чіткі відповіді на поставлені питання, студент повинен використовувати в роботі посилання на нормативно-правові акти з інклюзивної освіти, приводити приклади кращого зарубіжного досвіду впровадження інклюзії в початковій освіті. Тестові завдання передбачають вибір правильного варіанту відповіді.
Практичні заняття	Максимальна оцінка-45 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50% завдань

7. Політика курсу

Не припустимі плагіат та списування. Обов'язкове виконання всіх поставлених завдань. Лекційні заняття студентом не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу є обов'язковим. Пропущенні практичні заняття студент відпрацьовує, індивідуально виконуючи передбачену у плані лекційного чи практичного заняття роботу. Для цього використовується: - усне опитування; - перевірка письмових завдань; - заслуховування і перегляд відео презентацій; - перевірка виконаної, передбаченої програмою курсу самостійної роботи. Якщо здобувач не ліквідував заборгованість та не набрав мінімальну кількість балів (25 балів) він може бути рекомендований на повторне вивчення даної дисципліни. Допуском до іспиту є відвідування більше 50% занять, пройдене тестування на платформі дистанційного навчання, виконання самостійної роботи. Викладання курсу базується на активній взаємодії зі здобувачем на політиці академічної доброчесності.

8. Рекомендована література

Основна

1. Будник О. Б. Інклюзивна освіта : навчальний посібник [для студентів спеціальності «Початкова освіта»] / О. Б. Будник. – Івано-Франківськ : ПП Бойчук А.Б., 2015. – 152 с.
2. Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад: Навчально-методичний посібник/ Кол. упорядників: Патрикеева О.О., Дятленко Н.М., Софій Н. З., Найда Ю. М. Під заг.ред. Шинкаренко В.І. – К.: Тов. «Видавничий дім «Плеяди». – 2011. – 100 с.
3. Инклюзивное образование: Учеб. пособие / Н.А. Борисова, И.А. Букина, И.А. Бучилова и др.; сост. О.Л. Леханова. – Череповец: ЧГУ, 2016. – 162 с.
4. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. – К.: «Самміт-Книга». – 2009. – 272 с.
5. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади. – К., 2007. – 458 с.
6. Колупаєва А., Найда Ю., Таранченко О., Єфімова С., Слободянюк Н., Луценко І., Будяк Л. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навчально-методичний посібник / за заг. ред. Л. Даниленко. – К., 2007. – 172 с.
7. Компанець М.Н., Луценко І.В. Навч.-мет. Посібник «Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного ДНЗ»/ Н.М.компанець.,І.В.Луценко.-К.:2018.- 66с.
8. Концепція розвитку інклюзивної освіти [Текст] // Соціальний педагог. - 2010. - № 4(квітень). - С. 3-6.
9. Педагогика и психология инклюзивного образования: учебное пособие / Д.З. Ахметова, З.Г. Нигматов, Т.А. Челнокова, Г.В. Юсупова и др.; под ред. Д.З. Ахметовой. – Казань: Изд-во «Познание» Института экономики, управления и права, 2013. – 204 с.
10. План заходів щодо запровадження інклюзивного та інтегрованого навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2012 року [Текст]: затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.12.09 р. // Інформ. зб. Міносвіти і науки України. - 2010. - № 1/2. - С. 41-46.
11. Попова, Е.В. Педагогика и психология инклюзивного образования [Текст]: учебно-практическое пособие / Е.В. По-пова. – Челябинск: Изд-во Юж.-Урал. гос. гуман.-пед. ун-та, 2016. – 149 с.
12. Порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу // Нормативні документи. Для завідуючих ДНЗ / Упорядник Чала Т.Т. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 528 с.
13. Про затвердження Плану дій щодо запровадження інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на 2009/2012 роки [Текст] : наказ М-ва освіти і науки України 11.09.2009 р. // Інформ. зб. Міносвіти і науки України. - 2009. - № 30. - С.3.
14. Пояснювальна записка до Плану дій щодо запровадження інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах на 2009-2012 рр. [Текст] : додаток до наказу М-ва освіти і науки України від 11.09.2009р. // Директор школи. - 2010. - № 1(січень). - С. 26-31.
15. Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України про освіту (щодо інтегрованого та інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах) [Текст] : проект // Соціальний педагог. - 2010. - № 8(серпень). - С. 6-20.

16. Про затвердження Плану дій щодо запровадження інклюзивного навчання у ЗНЗ на 2009-2012 роки [Текст]: наказ М-ва освіти і науки України від 11.09.2009 р. // Управління освітою. - 2009. - № 22(листопад). - С. 28-31.
17. Психологічний супровід інклюзивної освіти : [метод. рек] / автор. кол. за заг. ред. А. Г. Обухівська. – Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. – 92 с.
18. Сунцова А.С. Теории и технологии инклюзивного образования: учебное пособие. – Ижевск: Изд-во «Удмуртский университет», 2013. – 110 с.
19. Четверікова Н.В. Інклюзивне навчання в ЗДО/ Н.В.Четверікова; упоряд. Шаповал Т.А.- К.: «Видавнича група «Шкільний світ», 2018.-128.
20. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / Марія Швед. – Львів: Український католицький університет, 2015. – 360 с.
21. Шевців З.М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник/ З.М.Шевців - К.: «Центр учбової літератури», 2018.-248с.

Інтернет-ресурси

1. Данилова Е.В. Инклюзивное образование как долгосрочная стратегия [Электронный ресурс] // Соцполитика – информ.-аналит. портал. – 2007. – URL: <http://socpolitika.ru/rus/conferences/3985/3986/3988/document4065.shtml> (20.09.10).
2. Инклюзивное образование в контексте современной социальной политики [Электронный ресурс] // Воспитание и обучение детей с нарушениями развития. - 2010. - № 1. – URL: <http://health.best-host.ru/inclusion/> (20.09.10).
3. Инклюзивное образование : проблемы совершенствования образовательной политики и системы : материалы Междунар. конф., 19-20 июня 2008 года / [редкол.: Г.А. Бордовский (пред.) и др.]. – СПб. : Изд-во РГПУ, 2008. - 215с.; То же [Электронный ресурс]. - URL:<http://socpolitika.ru/files/rus.pdf> (20.09.10).
4. Инклюзивное образование. Справка [Электронный ресурс] // РИА Новости : [сайт]. – 17.09.09. – URL:<http://rian.ru/> (20.09.10).
5. Интегрированное (инклюзивное) образование: генезис и проблемы внедрения [Электронный ресурс] // МГПУ: [сайт]. – М., 2007. – URL:<http://mgpu.ru/article.php?article=129> (20.09.10).
6. Корой Е.Ф. Особенности инклюзивного образования в республике Молдова [Электронный ресурс] // Минский городской методический портал. – Минск, 2009. – URL: <http://mp.minsk.edu.by/s> (20.09.10)

Додаткова

1. Выготский Л. С. Коллектив как фактор развития дефективного ребёнка [Текст] // Собрание сочинений. – Т. 5. – М., 1983.
2. Дефектологічний словник: навчальний посібник / за ред. В.І. Бондаря, В. М. Синьова; [упоряд. В. М. Тімашова]. – К.: «МП Леся», 2011. – 528 с.
3. Діти з особливими потребами у початковій школі: поради батькам. Книга 3. / За ред. В.І.Бондаря, В.В.Засенка. – К.: Науковий світ, 2006. – 210 с.
4. Зайцев Д.В. Интегрированное образование детей с ограниченными возможностями // Социологические исследования. 2004. №7. С. 127-132.
5. Інклюзивна освіта. Посібник для батьків. Досвід Канади: посіб. - К.: Паливода А.В., 2012. - 120 с.
6. Пасторова А.Ю. Психологические и психофизиологические характеристики дошкольников с обычным развитием в группах интеграции [Текст] / А.Ю. Пасторова // Дефектология. – 2008. – № 6. – с. 78-84.

7. Шипицына Л.М. Интеграция – ведущее направление специального образования в России на рубеже XXI века/Л.М.Шипицына//Инновации в российском образовании: специальное (коррекционное) образование 2000. – М.: Изд-во МГУП,2000. – С.12-17.

**Доцент кафедри дошкільної освіти,
кандидат педагогічних наук, доцент**

А.П.Чичук